

Előfizetési árak:
Egész évre .5 ft — kr
Fél évre . 2 ft 50 kr.
Negyed évre 1 ft 25 kr.

Minden a lap szellemi részét illető
kérdéseknek a szerkesztőség felől
válaszokat küldünk stb.

Megjelen vasárnaponkint.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:

Egy négyhasábos petitor
ára helyeken kívül 8 kr.

Hivatalos hirdetések
100 szögig 2 ft 30 kr

Kéziratok nem adnak
vissza.

Egyes szám ára 40 kr.

Az ezredik év.

(D.) A jubileumok jubileuma, a magyar nemzet ezer éves fenállásának ünnepe közeledik.

Ezer év nagy idő, s ezt az időt élte át a nemzet e hazán, mióta az isteni gondviselés ide vezérelte, hogy szándékainak végrehajtója, a nyugati civilizációnak védőbástyája legyen.

Viszontagságteli, de dicsőségteljes is e mult, melyet érdemes megünnepelni, annak fenmaradt emlékeit országos kiállításban a mai nemzedékkel szemléltetni.

Beöthy Zsoltnak éppen most kiadás alatt lévő „Magyar Irodalom Története” ez a minden ajánlásra méltó képes dísmunka, mely kulturális életünk fejlődésének folyamatát elejétől elhibák tárja.

mutatja, hogy a harci dicsőséggel nálunk a szellemi termelés nem haladt egy vonalon, hogy kulturális művelődésünk lapjai sokáig ritka sorokkal vagy éppen nagyobb hézagokkal vannak beírva.

Ez a tanulság azonban a jövőnek szól, a jelennek a kötelessége: az ezer éves mult méltó megünnepése. Az ezredik év, a millennium fényes megünnepése mindenkire nemzeti kötelesség.

Szűkebb hazánknak, a Felvidéknek ebbe kell az előkészületnek súlypontját helyezni. Magyar érzés, a magyar nemzet-testhez való hozzátartozás benső érzete verjen gyökeret a Felvidék minden lakójának szívében.

hogy a közös haza nagy napját ünnepli, a mely hazában neki is élnie és hálnia kell. A magyar testvéresülés megszilárdítása legyen tehát részünkről, valamennyi felvidéki részéről az a drága gyöngy, melyet a millennium megünnepeléséhez vinni kötelességünknek ismerjük.

Ezen kívül történeti emlékeinkkel is kell hozzájárulnunk az ünnep emeléséhez. Ebben a megyék vezetői fáradoznak s a Felvidék viziontagos multja bővelkedik sok mindenfélében, okmányokban, hadi eszközökben s egyébben.

Ami pedig Nyitra megyét illeti, annak a millennium alkalmából egy eddig is sokszor felemlegetett hiányt kellene megírni. Megyénk multja, egyes apróbb részleteket leszámítva, nincs írásba foglalva.

Pedig minden megye ezen irányban is, történetének rendszeres összeállításával igyekezzék önmaga iránti kötelességét leróni, hát mi sem maradhatunk el. Kellő támogatás mellett fog találkozni férfú, a ki ennek a közzükségletnek fog tudni megfelelni.

Amint a politikai megye, úgy van a nyitra-egyházmegye is a maga történetével. Sem egészben, sem részleteiben megírva nincsen. Pedig az ilyen történet nemcsak részleges egyházi, de tekintve a kapcsolatot, melyben nemzetünk az egy-

házzal állott, általános nemzeti jelentőséggel is bír. Mily becses monográfiák vannak pl. az esztergomi, egri, nagyváradai egyházmegyéknek!

A millenniumi ünnep az, a mely éppen ilyen kötelességek teljesítésére figyelmeztet. Ha a kellő előmunkálatok hiányában nem is lehet egyszerre egy komplett monográfiát megírni, de valamit mégis lehet tenni: a megyére vonatkozó okmányokat kommentározza kiadni, egyes plebániák vagy más kultur-mozzanatok történetét összeállítani, hogy a midőn a nemzet tagjai az országos kiállításon munkáikban fogják elbeszélni multjokat, mi is a magunkról mondassunk valamit.

Legyen tehát a millennium általunk is mind nemzeti, mind pedig kulturális szempontból mindenképpen méltóan megünnepelve, az érületben és a munkában unitis viribus.

A nyitra megyei t. házból.

Október 26-án, sz. Demeter, a juhászok patronusának napján, Juhász Sándor vasúti tervezetének letárgyalására összegyűltek ismét Nyitra megye honatjai.

A főispán beköszöntője alatt a terem csak „félíg van tele,” nem mintha érdemesnek nem tartanak Thuróczy Vilmos Prologját meghallgatni, hanem mert tudják, hogy utána az ouverture-ben alispáni jelentés következik, mely recitativ előadásban, sehol a világon nem érdekfeszítő olvasmány, miért legyen hát a nyitra megyei tisztelt házból? Kivonatban mi is hozzuk.

A haladatlan szerepet Janits Imre dr. nak, a megye derek főjegyzőjének osztották

TÁRCA.

A meghalt völegény és arája.

Ha az emlékezet röpké szárnyán viszsza szállok a nemrég elmúlt időkbe, mikor egy szép holdvilágos nyári estén megyénk legnagyobb német községében ott künn ülünk a ház előtti padon s borzadva hallgatunk azon hajmeresztő történeteket, melyeket e község legegyszerűbb népének élénk phantáziája a holtak megjelenéséről alkotott: még most is összerázkodom s képzetelem egyhamarjában alig tud szabadulni az ijesztő csontvázak nagy sokaságától.

Rém-történet s a benne szereplő holtak, a hold halovány fénye s az esti szellő halk susogása elég ok arra, hogy mikor az elbeszélés fonala egy pillanatra megszakadt és valaki felkiáltott:

„Der Mond, der scheint so hell, Die Todten, die reiten so schnell...”

lelkem elé rajzolódott egész borzasztóságában Leuvre és Vilmos nászútja a hold fényében, amint ezt Bürger legghíresebb balladájában megrázó képekben megörökítve találjuk.

1773-ban Németország egyik helységében, Altengleichenben, egy csinos leányka a meghalt völegényről mesélt, ki holdvilágos éjjel felkelt srtájából, elment arajáért s gyors vágatással elvitte magával. A leányka ezen néprege elmondása alkalmával beleszólt a most említtet két verset is. A völegény és arája közt lefolyt párbeszédből pedig egy kérdést idézett a hozzá tartozó felelettel. Bürger G. Agost hallván ezt, azon gondolat

fogalmazott meg elméjében, hogy okvetlenül kell leteznie valami ősrégi népdalnak, mely e rege alapjául szolgált, mert e két vers nem lehet más, mint annak a népdalnak refrainje.

Sokat járt-kelt, hogy nyomára akadjon e dalnak; keresett, kutatott mindenfelé, de fáradozását eredmény nem koronázta; a feledés merhetetlen tengerébe veszett az, ha valaha létezett, honnan a legnagyobb emlékező tehetőség sem tudta többé napvilágra hozni. Bürger sem esárgott el; lángelméjének e néhány szó is elég volt arra, hogy a német irodalom legelső s a világirodalom egyik leghíresebb műballadáját megalkossa.

A különféle rémtörténetek, melyeket akkor este hallottam, borzadást és félelmet keltekett bensőmben; a két vers hallatára pedig irtózat fogott el. Azonban ez irtózatot s arcóm sápadtságát nemsokára az öröm pírja váltotta fel. Ugyanis az a gondolat, hogy talán Magyarország e megyéjének német ajkú népe őrzi azt a drága kincsét, melyet Bürger Németországban hasztalan keresett, oly erőt vett rajtam, hogy feledve az átelt lelki küzdelmeket, csakis e kincs megszerzése képezté vágyaim netovábbját.

Kutatni kezdtem. De fájdalom! hosszú kutatásom eredménye nem az annyira óhajtott ősrégi népdal lett, hanem csak egy néprege. Tárja hasonló ugyan ahhoz, melyet Bürger hallott, de mivel képeiben sokkal változatosabb s versekben is gazdagabb, itt közlöm az egészét:

„Erzékenyen bucsuzik az ifjú völegény szép arajától, mert háborúba kell mennie. Esküvel is igeri, hogy a tavolban is hű marad hozzá. Megható a válas pillanata: sír az egyik, zokog a másik. A lány szive majd megszakad bánatában, mikor kedvesét a messze távol elföldi szemei elől.

Az idő, a legjobb orvos, nyujt ugyan gyógyító balszámot szíve fájdalom sebére, de csak rövid időre. Napok, hetek, hónapok, sőt évek mulnak és völegényéről semmi hír nem érkezik. A katonák nagy vigán ternek vissza a háborúból övei körébe, de nem találkozik egy sem, ki biztosan tudna mondani a lány völegényéről.

A bánatát napról-napra jobban emésztí a hű arát. Könnyes szemei, halvány, beesett arca, egész lénye csak fájdalmat árul el. Mindenki sajnálja, de senki sincs, se szülő, se rokon, se ismerős, ki segítini tudna a szegény betegnek. Az utolsó menedékhez: a javasasszonyhoz fordul tehát tanácsért.

— Menj a temetőbe, — válaszol ez kímélt rövidséggel, — hozz onnan egy koponyát, fúzd meg azt s ha völegényed meghalt, megjelenik az éjjel.

A lány irtózáttal hallja ezt, de bátorságot veve teljesíti a vén asszony tanácsát.

Beall az éj s szemeit kerüli az álom. Amint a toronyóra elüti a szellemek óráját: a 11-et, egyszerre lödögög hallatszik. Valaki épen a lány ablaka előtt áll meg szürke lovával. A lány kinez s látja, hogy a deli termetű harci nem más, mint völegénye: Örömmel nyit kaput a jövevénynek, de az nem lépi át a küszöböt.

— Rövid az időm, — így szól, — és sietős a dolgom. Öltözz fel gyorsan s jöjj velem, mert messze van az én lakásom, hová meg ma akarlak, mint mennyasszonyomat, elvinni!

A lány rögtön kész s felpattan lovára. A völegény szélsébséggel vágat holdvilágos éjjel. Az uton többször ismétli e kérdést:

„Der Mond, der scheint so hell, Die Todten, die reiten so schnell, Geliebte, fährst dich nicht von mir?”

mire a lány mindannyiszor azt feleli:

„Ach Gott! was soll ich mich denn fürchten, Wenn ich bei meinem Geliebten bin?”

Amint a holtak birodalmába, a temetőbe érnek, megállnak egy úr sres előtt. — Itt van az én lakásom, — mondja az ifjú, — menj be!

A lány egész testében remegve, így szól: — Menj be te előbb! — Az ifjú belép a sírba, a lány pedig elszalad.

Soká fut s már el is fáradt, mikor az uton messziről világosságot vesz zstre. Betér abba a házba s bezárja maga után az ajtót.

De mily borzasztó látvány tárul most szemei elé! Benn a szobában egy halott fekszik kitérítve a ravatalon, künn az ablak előtt pedig az ifjú áll. Kétségbeesésben a kuckó mögé bujlik. Az ifjú ekkor így szól a halottnak:

„Todter, steh' auf, Gib mir meine Geliebte heraus!”

A halott felnyitja szemeit, körülnéz és... felemelkedik a ravatalon... de a lány e szavára:

„Todter, lieg so, Wie Kristus, der Herr, am Kreuz!”

visszahanyatlak párnájára. Háromszor ismétlődik ez. Az óra ekkor éjelt ut s az ifjú völegény ott künn összeesik.

A lány tehát megtudta, jóllehet borzasztó módon, hogy szíve választottja nincs többé az elők sorában.

Richter M. István,

be; ki iparkodik is mihamarabb szabadulni tőle úgy, hogy még leleketvételre sem érre, s csak minden perikopa végén enged meg magának egy-egy mély sóhajnyi lukszust. A megyei honatyák, kik között ez alkalommal számos — kibicet is látunk, unatkozva hallgatják az olvasást. Nem tréfa dolog, 12 nagy folió oldalt végig hallgatni úgy ebéd előtt, mikor az ember meg csak nem is szundikálhat hozzá. — Odescalchi hg. unatkozik, vagy félvállról nézegeti választott kollégáit és azon tündök, hogy im mennyire megváltozott a nyitrai megyeháza a Szentírás szava. — Ez szerint ugyanis az Isten országában sokan vannak a hivattottak, de kevesen a választottak, itt pedig sokan vannak a választottak, de kevesen a — hivattottak.

Az bizonyos, hogy innen a gallériáról tekintve szörnyűséges auctoritása van a t. háznak: mert a zöld asztalon a fekete, sűrű, barna kalapok között mindenütt akták, papírosok hevernek, akárcsak egy regisztraturában. Pedig csak a napirend, meg az alispáni jelentés az egész, mi szerzetést hever az unatkozó bizottsági tagok előtt. A főjegyző egyre olvas, a közönség egyre unalmasabb lesz. Nem is értjük, miért adják a jelentést előbb nyomtatva mindenkinek, az után egy óra hosszat meg olvastatják is. — Mikor valamit otthon felejtettél és visszatérsz érte, azt mondd, hogy ezzel az uttal tartoztál az ördögnek. — Hát erre az órára is elmondhatjuk, hogy tartozunk az ördögnek vele.

A megye-atyák csak addig unatkoznak esendben, míg Janits dr. — bereked. Mihelyt ez a kedvező időpont bekövetkezett s a főjegyző az olvasást annak minden törvényes következményeivel együtt dr. Kostyal Miklósról ruházta át, a ház alsó végében azonnal megszakad a csend és barátságos kotyogássá változik. — Mikor végre-valahára befejezték az olvasást, a közönség a felett való örömeiben, hogy már vége van, lelkes eljenzésben tört ki. Ez volt a legösszintébb éljen, melyet e napon a megyeháza hallottunk.

Ezután Tarnóczy Gusztáv kél fel, és tiltakozik, hogy az utólag bejött vasuti kérvények ne tárgyalassanak most mindjárt, hanem utasítsanak a vasuti bizottsághoz. — Majd Mérey Lajos próbálgatja kelevézetét az alispán hátnál, amiért Hieronymi rendeletét a német nyelvű katonai átiratok tárgyában, nem tűzte ki napirendre. — Az alispán kijelenti, hogy a miniszteri rendelet közzé vétett, nem pedig tárgyalás vegett küldetett le a megyéhez. — A vármegye tudomásul veszi a főrendiház reformjára vonatkozó átiratokat. Felelt nem reflektál rájuk. — Végül Nógrádvármegye átiratát a felvidéki nemzetiségi sajtóra vonatkozólag concilians irányban fogadták el.

De ez most mind siffi. Főrendiház, magyar nyelvű átirat, nemzetiségi sajtó: a keskenyvágyú vasut kibikósait ez nem érdekli, hanem a vasuti kérdést akarja mindenekelőtt megoldani, mely jó hátul van a napirendben.

A főispán közkívánatra kitűzi a vasuti kérdés tárgyalását.

Először is

dr. Szulyovszky Dezső

szólal fel. Fialat okonszenves tig'is, kó'mány-páti vé'el. Ki nem állhatja az r betűt meg Craus Istvánt, no meg a Gregersen firmát. Miért is van annyi r benne? Megtámadja az alispánt a keskenyvágyú miatt. Mint a Niebelungok tűzokádó sárkánya Szigfrid vitézre, ő is erősen fújta a lángot a harmad osztályú lovagra. Szulyovszky Dezső igazi gyemánt, de még csak első esiszolásban. Előadása kissé szenvedélyes, rohamos, de általános feltűnést keltett, már maga forma is. Szigfrid-Crausnak a hírhedt hársfalevel által takart megsebezhető helyét hamar megtalálta azáltal, hogy kétségbe vonta, vajjon csakugyan a hadügyminiszter által emelt igények drágították meg a keskenyvágyút oly annyira. Hisz, ugymond, a hadügyminiszter is látta, mikor a vállalkozók már 14 milliót követeltek.

Craus István

reszkető, elfogult hangon emeli fel szavát. Erzi, hogy az a 14 millió az ő vállait unyomja. A különben gyakorlottt speecher arcáról le lehet olvasni, hogy — drukkol. Nem mintha belesülne, de vannak körülmények, hogy az ember még akkor is akadoz, mikor legjobban tudja a textust. Menekülni óhajt, mint

a veszni induló hajóról. Elmondja, hogy ő nem pártolt sem 23 ezer, sem 26, sem pedig 38 ezer frtos kilométert. Neki semmi része, hogy a kormányon fog megfordulni a terv végleges elfogadása, a kormány állapítja meg az utolsó számlát. — Mire a kormánypart gyöngö, de általános helyesléssel legyezi a tárgyalást fogva véres veriteket izzadó szónokot. A herce-hurca, mondja tovább, a következetlenség fogja megbuktatni a keskenyvágyú vasutat.

Hivatkozik, hogy ejélet, nappalál kötelességeinek teljesítésére, a megye érdekeinek előmozdítására fordítja, mi oly eljenzést faesart ki pártfelelőinek szívéből, hogy magunknak is jól esik. Nem szívesen látunk szenvedni valakit, meg ha ellenfeleink is.

Latkóczy Imre

kellemesen csendő, rokonszenves bariton hang, az előbbihez képest olyan, mint egy középső harang a toronyban. Vergődő bajtársának segítségére siet, lassan, cseppenkint potyogtatja a forró olmot az ellenzék meztelen hátára, de mire ez oda ér, már nem éget. Pusztá akadekoskodásnak tartja most is a nehézségeket, hiszen a nyitra-bélicsi vonalra is csak egy szótöbbséggel szavazták meg a segélyt és mégis megett. — A keskenyvágyúra meg csaknem 100 szótöbbséggel — gondolja magában — és még sem lesz meg. Azon hiszbenben, hogy nem jó az alispánnak egyedül lennie, felhívja a megyét, hogy bízza meg tisztelősit, miszerint kapacitálják a falusi embereket, hogy szavazzanak meg bagatell három millió forintot.

Szenici polgártársaink minap meghazudtolták azon hirtüket, hogy az alispán ur oda kapacitálni jart: most meg Latkóczy ur a megyei hivatalnokokat egyenesen missióval akarja megbizni e célra.

Emőd József

szakasztott mása dr. Szulyovszky Dezsőnek, akárcsak a két Antiphilus Shakespeare Tenedések vigjátékában. De inkább humoros oldalról fogja fel a dolgot és csak másvilágra akar keskenyvágyú vasutot utazni. Maró szatirával s a szónokot jellemző nyílt természetességgel kijelenti, hogy nem akarja agyonütni a keskenyvágyút, mert az már — halva született.

Dr. Hönig szintén keskenyvágyú szónok, orvos politikus, vagyis inkább politikus orvos, igazi Mélecin malgre lui, kit borzasztóan bant, hogy tizedmagával omnibuszon kell jarnia a megyei gyűlésekre. — Az egyszeri primadonna revolverrel támadta meg a színházi referenst, hogy mért kritizálta énekét és követelte, hogy most azonnal énekeljen szebben. Dr. Hönig is követeli az ellenféltől, hogy hát terjeszsen be jobb, illetőleg szabványos vágyú tervet. Elég ideje volt hozzá.

Dr. Pántocsek József

a diatomacékai európai híru kutatója szükségesnek tartja megjegyezni beszéde elején, hogy Nyitra megye a hasonnevi folyótól vette nevet. Ezen nagyfontosságú hely történeti adat konstataciója után a nála már megszokott tüzzel, maró szatirával hozzá lát a keskenyvágyú sinek felszakgatásához. Pánaszodik, hogy a megye egyik tisztviselője guynyal támadja hetek óta mindazokat, kik a vasut ellen állást foglaltak, mire a főispán meghámozza a kifogásolt tisztviselőt, más az, mint Nyitra megye ügyésze és más, mint lapszerkesztő. Ezt vegyék szíves tudomásul azok is, kik lapunk szerkesztésébe is másutt, s nem az ajtón, behatolni akartak. Ezután meg néhány kontra-rekontra következtet, melyet, — lévén mi azon kevesek egyike, kiket semmi érdek nem köt a megyeházára — nem kényszerültünk meghallgatni.

Az eredmény fényes, 111 szó helyeselte az állandó választmány javaslatát és csak 18 etretek talalkozott, aki ellentmondott a megye esalhatatlan tanító hivatalának; s ezek is jobbara tapolesányiak és a vidéki diasporából valók voltak.

A nagy számon nem esodálkozunk, mert a megyében eppogy lehetett volna 200 vagy 300 szónyi majoritást szerezni, mint ahogy 111-et hoztak össze. Csak az a feltűnő, hogy még professzionátus ellenzék is most a megyével szavazott.

Egy babonás bizottsági tag erre azt jegyezte meg, hogy most már szentál hiszi, hogy a keskenyvágyú megbukott.

Levelezés.

Renovált Istenháza.

Rajec, 1893. okt. 20.

Nemesek Ferenc rajeci esp.-plebános egyházmegyénkben általános ismeretes, mint a templom buzgó restaurátora. Ő már két templomot újított meg, névszerint dlhopoleit s a hriscit, a mely helyeken több even át tevékenyen lelkeskedett. Vállalkozott még egy harmadik templom alapos felújítására. Alig hogy megkezdte Rajecen, Trencsen megye legszegényebb s legelhagyottabb részében fekvő mezővároskában lelkeszi hivatalát, nem nézhette nyugodtan jegyese nagy mérvű elhagyatottságát, de Istenbe vetett bizalommal hozzátogott annak kellő földszítéséhez. Buzdító szózatával mindenekelőtt szegénysorsu hűveivel fordult, kik nagy szegénységük dacára, önmagukat megtagadva, jelentékeny összeggel, jóval két ezer frton felül, járultak a templom restaurálásához.

Ez azonban csekély összegnek bizonyult, mivel oly terjedelmű templom, mint a rajeci (melynek hossza 40 mtr., szélessége 20 mtr.) alapos restaurálásához nem két-három ezer forint, de legalább hat ezer forint szükséges. — Bekopogott továbbá faradhatlanul nagylelkű jeltövekhez a szélerősa minden irányában s nem csekély eredménnyel, rövid idő alatt összekeregetett penzünk folszaporított 5000 forintra.

Röviden előadom a templom helyzetét a renoválás előtt. A templom eredetéről adatok hiányában mitsém közölhetek. Évek hosszú során át semminemű javításban nem részesülvén, egy fő s két mellék, teljesen szuette, korhadt oltárral bírt; továbbá köröskörül a templom falait elfoglaló, egy helyütt két emeletes rozoga karzatokkal. E karzatokon nagyobbreszt bibliai élettörténetből vett festett képek voltak s ezek figyelmeztettek arra, mikor e templom lutheránusok birtokában volt, t. i. XVII. század elejére, a mikor a városka csaknem összes lakosai Luther vallást követtek. — Ezeknek jelenleg már csak kis töredéke el a városkában. — A templom látogatóit, — kik különösen nyári időben Rajec-fürdő vendégeiből kerültek ki — a beépésnél előre kellett a vigyázatra inteni, mert két-három lépésével lefele mint valami pinébe kellett belepni. — A templom jelenleg egészen új három márványozott oltárral bír. A templom ugyan leginkább közéleti meg a román izlést, de a három oltár olyan renaissance-stylű. Mind a három esin, tisztaság s dus aranyozástól való ragyogásával meg annak is imponál, aki művészesen alkotott oltárokhöz szokott. A főoltár 8 m. magas s 6 m. széles klasszikus alkotásával a templom látogatóinak figyelmét különösen magára vonja. S mindez tisztán egy ember műve, egy fiatal anyagilag ugyan szegény, de tehetségre nézve, saját szakmájában való jártasságára nézve dunszaglag magyar iparos, névszerint Sziklay József, nyitrai szeszgyári lakosé. A főntnevezett templomi munka elnyerésére, ő vele, az egyedüli magyar iparossal, pályázott több külföldi templomdiszító is. Az ő tervrajza volt a legjobb s legelőszöb s így két oknál fogva részesülhetett s részesült is előnyben a külföldiek előtt. Először, mert magyar iparos — földünk — másodsor, mert legjobb s legelőszöb tervrajzot nyújtott be Szakemberek becslése szerint maga a főoltár megeri a kétezer frtot. Az oltárokhöz s a szöszekhez szükséges figurákért, melyek mind Tirolból és Svajcából kerültek ide — fizetett 600 frtot, hozzá az a sok arany, márványozáshoz szükséges festékek s sok más értékes anyag, tetemes pénzbe kerültek. — E sorok írója batorodik ajánlani a főntnevezett oltárdiszítót mindazok figyelmébe, kik templomaikat renoválni óhajtanak.

Amikor ez már mind készen volt, akkor lett báró Popper Armin öneltsége egy rajeci kirándulása alkalmával figyelmessé restaurált templomunkra, elhatározta, hogy ha már oly szép tárgyakkal díszeskedik a templom — illő, hogy ki is festessék. — s rövid idő alatt a szanctuariumot saját költségén egy bécsi festő által kifestette, sőt később az egész templomhajó kifestését is magára vállalta, ami körülbelül 1000 forintjába került.

A templom földszítéséhez hozzájárultak nagyobb összegben még a következő nagylelkű adakozók: király ő felsége 200 frt, a boldogemlékü nagyemű püspökünk Roskoványi Agoston 2000 frt (azaz kétezer frt), a nagyméltóságú püspöki karból csupán Bende Imre, akkor meg beszterezébennyi jelenleg kegyes püspök atyánk 5 frt s Lónhart Ferenc erdélyi 5 frt, Venczell Xav. Ferentől 580 frt — jutott a templomnak, Rédl Béla báró (Kelebia) 35 frt, Friaidszky János nemzeti muzeum öre (Buda pest) 30 frt, Zaymúsz József 50 frt, Bucsek Andor Szoblahon 50 frt, Holly Sándor Kunfalva 20 frt, Kardoss József 20 frt s mások.

Tuvsék József.

Helyi hírek.

Jegyzőkönyv. Felvétellett a dr. Szulyovszky Dezső és Craus István urak között felmerült lovagias ügyben, nevezett urak alolirott megbizottjainak jelenlétében. — Dr. Szulyovszky Dezső ur alolirott megbiz-

zottjai felvilágosítást kérnek Craus István úrtól, hogy a megyebizottsági ülésben használt „impertinentia” kifejezést kire vonatkoztatta. — Craus István úrnak alolirott megbizottjai kijelentik, hogy megbizójuk azon kifejezést dr. Szulyovszky Dezső urra nem vonatkoztatta; hanem ezen kifejezéssel csupán csak az őt sértőleg támadó sajtót illette. Ezen nyilatkozatot dr. Szulyovszky Dezső ur segédei felükre nézve teljesen kielégítőnek tartják, s az ügyet a maguk részéről befejeztnek tekintik. Kelt Nyitrán, 1893. október hó 27-én. *Pyber Ignác, Meskó Pál*, mint dr. Szulyovszky Dezső ur megbizottjai. *Dr. Thuróczy Károly, Spoorzon Ernő*, mint Craus István ur megbizottjai.

Az alispán ur ezen udvarias kifejezést nem foglalhatjuk le magunk számára, mert mi a reá vonatkozó adatokat a megye hivatalos lapjából merítettük. De ha más lapra vonatkozott is a megjegyzés, talán kevésbé megfelelő ott venni vissza a sajtót, ahol az nem támad, és ahol magát nem veheti. *Szerkesztő.*

Thuróczy Vilmos. Nyitra megye főispánja ma Budapestre utazott. Utazási célja, mint értesülünk, jelentést tenni a felvidéken uralkodó marhavészről a miniszternek, mely okból a felvidék meg más tíz főispánja is ugyanakkor odaérkezik.

Gróf Hunyady Imre ő nagyméltósága a keresztény nőegylet segélyezési alapjának 50 frtot adományozott. Fogadjja érte az egylet mely köszönetet.

Kinevezés a honvédségnél.

Palkovics József honvédszázados, a 74. sz. dandár ideiglenes parancsnoka, mint örömmel értesülünk, ugyane dandár valóságos parancsnokává nevezetett ki. Fogadjja ő méltósága szívünk legmelyeből fakadt jókívánatainkat. — *Huchenschnidt Antal*, őrnagy a 14. sz. nyitrai honvédségnél, alvezetésnek nevezetett ki. — *Lovencz Róbert* nyitrai 1. oszt. százados, ezen rangfokozatban való meghagyás mellett őrnagyi illetékben részesül. — *Külley István*, honved hadapród tisztjelölt a 14. sz. nyitrai honvédségre hadnagygyágya lett kinevezve.

Eljegyzés. *Kubicza Miklós* es. és kir. hadnagy, mult heten váltott jegyet őz. *Kubicza Lőrinc* hajos leányával Jankával.

A nyitrai kath. körrel. Egy lépéssel ismét előbbre vagyunk. Az előkészítő-bizottság okt. 24-én tartott tanácskozásában az alapszabályok szövegét végleg megalapította, melyek most már készen vannak az alakuló-gyűlésre és a lakás-kerdesben is határozott, amennyiben a T. j. f. l. s. s. felelő házban egy tágas földszinti lakást béreltünk ki s a bizottság egyik tagja, dr. Bangha István évi 600 frttal kötötte meg róla a szerződést. Készen vannak tehát alapszabályaink, van immar lakásunk, melynek csak bebutorozásáról kell most gondoskodnunk, egy-két butorodárab (billiard, asztal) be is van szerezve már. A bizottság mindent elkövet, hogy a kath. körnek mindjárt kezdetben a lehetőség szerint hozzá méltó otthona legyen. Aldozatoktól sem riad vissza e tekintetben a saját részéről s azon lesz, hogy a *nagylelkűek* hozzájárulása mellett a bebutorozás ne a tagdíjak rovására essék, melyeket a kör rendes kiadásai amúgy is teljesen igénybe fognak venni. Az alakuló-gyűlést november hó közepére tervezzük. A tagjelölésről szóló alapisok folyton érkezők a jegyzőhöz, már több vidéki tag is jelentkezett. Egyáltalán a vidéki tagok nagyobb száma igen emelőleg hathat egy kath. körre, s az aldozatra késsz katholikusok igen jó célra helyezik el ezzel fillereiket: a budapesti kath. körnek is nagy segítségére vannak az ilyen vidéki tagok. Magam is több éve tagja vagyok, csak azért, hogy céljat: a katolikus együvértartozás ápolását előmozdítsam. A mi körünknek szabadon szinten erre számítania — a *vidéki katolikusok* sorában. Ugy van az ugyanis a kath. körökkel, hogy azokat egy egész vidék tekintti sajátjának s nem csupán a helybeli rendes tagok otthonjának, és ehhez képest támogatja is. A támogatás tekintetében példára hivatkozom, az esztergomi kath. körnek pl. a nagylelkűség szerzett lakást s nagylelkűség bebutorozta is azt be. Csak ily módon lehetséges egy kath. kör kisebb tagdíj mellett hozzá méltó módon fenntartani, mert annak eé jához képest nagyobb keretben kell mozognia. A Szelem mult számmal minden előfizetőnek küldtünk felhívást, hogy figyelmét az alakuló körünkre irányozzuk. A ki pártolni kívánja, mint rendes, pártoló, vagy alapító tag, az sziveskedjék az alírt felhívást a bizottság jegyzőjéhez beküldeni, ugyanerre kerjük a helybeliokat is, hogy a tagok száma iránt tájékozódhassunk. *D.*

A párbaj ellen. A páros-viaskodásnak mi is kifejtettük barbar voltát, de mások is, nevezetesen a fővárosi körök sokat foglalkoznak vele, hogy száműzzék azt valahogy a műveltség s tisztultabb fogalmaira búske mai társadalomból. A mi városi körünkben, a mi intelligenciánk között azonban a jó példa meg nem talált visszhangra, legalább nem igen halljuk híret. Majd talán a hosszú téli esteken erre is rákerül a sor s a haladó Nyitra város a becsült fogalmának tisztázásában sem fog elmaradni a pesti haladó körök mögött. A nyers acél és ólom

bizonyára Nyitrán is csak oly távol áll a becsülettel és a sértett jogtól, mint Budapesten vagy másutt.

Színészeti. Kedden Könyves Kálmán történelmi szomorújátékot adtak igen csekély számú közönség előtt. A címszerepet Bélay Gyula játszotta, és az ő Kálmánja valódi mester remeke volt az alakításnak. Veszprény Ámos szerepét nagy pathosszal adta. Veszprémyé meggyőző melegséggel reprodukálta a szerző előtt lebegtet Ingolitt. Veszprény Ámos jelentéktelen szerepében is jelentékeny művésznőt hozott színre. — *Szerdén* a Kis molnárért adtak másodszor, félig úras haz előtt. — *Csütörtökön* „Az állatszedő” nagy hatás mellett adott bohózatot láttuk szép számú közönség előtt, mely sokszor hangos kacajba tört ki a mulattató bohózat. Az előadás minden tekintetben igen sikerült volt, a címszerepben Veszprémyével Veszprényé mint Nora remekelt és az állatszedőtökönk valóságos netovábbja volt, de az embereket nem tudta szelídíteni, azok valósággal tomboltak a tapsolásban. — Oláhné sok derült pillanatot szerzett mulattató játékaival. — Lányi Irma és Hatvaniné a féltékeny menyecske szerepét igen sikerülten oldották meg. — Veszprény és Déri képezték az est legmulattatóbb figuráit. Veszprény amily eleganciával adta az ügyvédet, ép oly patet volt Déri bárója is. De midőn Veszprény mint párdúc és Déri mint medve jelentek meg, a közönség oly habotába tört ki, hogy szinte rengtet bele a színház, de hisz kacagató jelenet, állatokat emberi hangon hallani beszélni. — Sz. Némét, a papucs kormány alatt álló férjet, sok komikummal adta. Úgyes megjelenéssel utánozta a vadállatoktól megmárt magánzót. Szóval, az előadása a közönség nagy tetszésére talált. — Ezen előadásért csak gratulálhatunk Veszprémynek.

Hörbörgés.

A jövő hét másora: Hétfőn: „A dolovai nábob leánya”; kedden: „Farsa háború”; szerdán: „Molnár és gyermeke”; csütörtökön: „A pezsgő”; pénteken: szünnet; szombaton: „A kékszakállu herceg”; vasárnap: „A rezervisták”.

Újdonság a színházban. A társulat a legközelebb a „Bübos pacsirta”-t fogja adni, mely előadásra az előadási jogot Veszprémy az első ki nyerte el.

Hűtlen tanítvány. Kuna Gáspár nyitra-egerszegi lakos Kuep pater tanítványa volt és mestere oktatása értelmében tavasz óta következetes kintartással mezitláb járt, míg nem okt. 23-án a legutóbbi nyitrai kirakodó vásáron kísértetbe esett és szegre akasztván elveit, egy pár eszmát lopott. A tulajdonos eszmadia megbotránykozva rajta, hogy meg csak nem is próbálta meg előbb, e miatt feljelentette s elhamarkodó eszmadiasárlásért az ügyészhez kísértette.

A nyitrai kir. törvényszék e héten több napon át tárgyalta egy gyilkossági ügyet, a melyben Kukan Márton vádolható azaz, hogy Jablonic közönség ezüst érmekereséssel kitüntettet bírját, Drabos Pált 1889. évi május hó 31-én este lelötte, Kukan Márton szenvedélyes vadász és orvadász hírében áll, a dac és elököltség, mely természetjellemzi, az egész magatartásán meglátszik, — dacára, hogy perújítás esetén éppen másodszor új a vádlottak padján, felmentését biztosra látszik venni, mint ezt egyik tauu előtt ki is jelentette — hogy nem öleszt, hanem bizonyítáért ítélhetik el az ember. — Annak a tudatában látszik lenni, hogy a vad tárgyat kézzel hűtlenül terhére belőzönnyitani nem lehet, — s még ama öreg asszonynak a vallomását sem félt, a ki mint szemtanú a lövés után látta őt a végzetes ablak alól elfutni, — nem félt azért, mert remélte, hogy ezen tauu terhelő vallomását sikerül neki megdöntenie, — de annál nagyobb hatást szült Chropovszki névű tauu vallomása, ki általános meglepetés között kijelenté, miszerint 3 nap előtt este látta Kukan, amint egy bolt ablakán keresztül fegyverrel kezében a bíróra lesekedett. — Ezen tauu-vallomás leverőleg hatott a vádlottra, mert erre elkészülve nem volt. — Dr. Brandisz Pál közváltó, ki ezen a téren már általános feltűnést keltett, a nagy anyagból ügyesen és alaposan állította össze a terhelő adatokat, — melylyel szemben Mérey Lajos védi szép beszéddel a vádlott ártatlanságát igyekezett bizonyítani. A törvényszék visszavonult és huzamos tanácskozás után a vádlott Kukan Mártont a gyilkosság bűntettében bűnösnek mondotta ki és életfogytiglan való fegyházra ítélte.

A f. hó 20-án tartott marhavásárra felhajtatt: 1133 drb. szarvasmarha, 681 drb. ló, esikó stb. Eladott: I. oszt. fehérek 400—420 frton, II. oszt. fehérek 250—280 frton, I. oszt. tarka okor 240—350 frton, tarka tinók páronként 130—160 frton, szők 40—70 frton.

Gabonaárak f. hó 27-én a nyitrai piacon métermázsanként: árpa 7.10—7.95 frt, buza 6.80—7 frt, tengeri 5.10—5.30 frt, bab 4.50—4.60 frt, rozs 5.80—6 frt.

A nyitrai gazd. egyesület értesíti a termelőket, hogy egy külföldi gabonakereskedő nagyobb mennyiségű ugynevezett „Cinquantaine kukoricát” keres megvétel végett. Azon gazdak, kik ilyen terményre rendelkeznek, forduljanak az egyesület titkári hivatalához.

Vegyes hírek.

Kinevezés. *Tichy Antal*, tadoskeddi esp. plébános pozsonyi kanonokká nevezett ki. *Schevetsig János* budai kaplán, megyénk szülőtte Budapest-józsefvárosba helyezettett át.

Nagylelkű adomány. A jót-

konyságban kifogyhatatlan gr. *Eszterházy István* szül. b. *Jeszenák Gizella* ő méltósága újabb tanulelet adta nemesszívóságának az által, hogy a nyitra-újfalvi legettetteknek 11 ezer egetett teglát és 100 frtnyi készpénzt adományozni kegyeskedett.

Kitüntetés. *Kapisztory Ferenc*, érsekújvári nagykereskedő, és kerületének több even át volt orsz. képviselője ő felsége a király által királyi tanácsosi címmel tüntetett ki. *Kapisztory ur* Érsekújvár közügyeinek előmozdításában mintegy 40 év óta oly ernyedetlen fáradsággal buzgólkodik, hogy működése előtt e tekintetben minden politikai ellenele is tisztelettel hajolt meg. Az érsekújvári közkórház, melynek a már csaknem teljes tőkétjét ugyszólván semmiből ő maga teremtetete meg, fényes tanúbizonyságot tesz buzgóságáról. Megyénk minden rendű és rangú körében általános örömet kelt *Kapisztory puritán* jellemének a legfelsőbb körökben is kifejezést nyert ezen kitüntetése. — Szívünkkel gratulálunk.

Baross Gábor manzoleuma már elkészült. A tetem átvitelre azonban, — melyre Lukács keresk. miniszter a püspök urat is meghívja — tavaszra halasztatott el, minek az oka részint az, hogy a Klobusic temetőbe vezető út el nem készült, részint pedig a bold. miniszter apja gyengélkedése.

Elismervény. Alulírottak ő méltósága Bende Imre püspök ur bevonulása alkalmával rendezett népnepélyen részvevén, ebbeli költségeink fedezésére *Thuróczy-Tóth Zsuzsanna* ömeltósága 2 frton adományozott, melyet hálás köszönetünk kifejezése mellett ezennel nyugtáztunk. — Molnos 1893. október hó 28-án. — *Bánoszy Mihály, Bánoszy Mária, Gyuriss Mihály, Körtész Katalin.*

Esküvő. *Dr. Hüchel Ernő*, Apponyi Lajos gróf urad. orvosa örök hűséget esküdött *Szandner Alice* urhölgynek, *Szandner Gusztáv* úrnényi nagyberöl bájós leányának. Az esküvő mai nap tartatott meg Úrmenyben a salgói lutheranus lelkes jelenlétében, minthogy mindkét fél az evangélikus vallás híve.

Halálozás. Szakolcáról jelenti egyik t. barátunk, hogy ott *Korvika József* Gömör-megye nyugalmazott főispánja, a Ferenc-József rend lovagja, Jolsva és Nagyroce bányaváros és Rozsnyó város diszpolgára, Szakolca szob. kir. városnak 1848—49. evében polgarmestere hosszabb ideig tartó fájdalmas szenvedés következtében a halotti szentségek ahatatos fölvetele után október hó 20-án eletelen 87-ik évében elhunyt. — Nyugodjék békében!

Birtok esere. B. Edelsheim-Gyulai Lipót, a hasonnevű volt orsz. főparancsnok fia megvette Felső-Elefanthon b. Skrbenszki Antal es. és kir. kamaras mintegy 1500 holdra terjedő birtokát, Eszerint Edelsheim báró F.-Elefanthon jelenleg már két uradalom tulajdonosa. A vételár, hallomás szerint, 340 ezer frt.

„Sasvárvidéki népnevelők egyesülete.” Tudvalevő dolog, — jelenlét lapunknak Sasvár vidékeről — hogy hgrimas ömönimája egyházmegyeje tanoit — rendszeresebb vezetése szempontjából — 12 kerületre osztotta és pedig úgy, hogy három-három esperességi kör tanoitot egy „népnevelők egyesületébe” vonta össze. Ily három esperességi u. m. morvaszt.-jános, sasvári és szenicei kör egy egyesületbe való összevonását célzó alakulási gyűlés volt Sasváron f. hó 26-án Komlossy Ferenc esztergomegyházmegyei főtanfelügyelő elnökele alatt, amely gyűlésen az említett három esperesség vagy 90 plébános és tanoitja vett részt. A gyűlés Lisztek Antal korelnök indítványára első kötelességének tartotta egy hodoló táviratot intézni a tanoitok legfőbb jóakarójához a hgrimas öm.-jához, majd megválasztotta tisztkarát: *Skarda József* sasvári prepost lett az egyházi, és *Janigó János* holicai tanoit lett a világi elnök. — A tárgysorozat letárgyalásának folyamán többször felszóllalt Komlossy F. kinek kijelentesei valóban nagy horderejűek a tanoitokra néve. Így szolt a legújabb Csáky-féle rendeletről, amely — ugyanígy — cél szerűtlen sőt káros hatású egy a tanoitokra, mint az illető községre néve. Egyebkent — folytatja — egyházmegyeink tanoitainak nincs mit félnök, mert ha találatnaának is egyszer, a kik nem felelnek meg a miniszter által előírt keleknek és ezért menesztenek, azok egész nyugdíjat kapnak. Majd atterve a miniszter, a tanoitok parber jövedelmének összeírására irányuló „titkos” vagy inkább titokzatos rendeletere, kérte a tanoitok kart, hogy mindegyik legutolsó krajcarig számítsa föl jövedelmét, nehogy az utodok a kántori állás a tanoitól való elválasztás esetén rövidesget szenvedjenek, azonkivül mindenki jövedelmét nem a kataszteri becésis, hanem a 10 évi átlagos jövedelem szerint mondja be és számítsa föl. Fontos az az indítvány is, hogy kervenyek az egyhá. főhatóságnál, miszerint engedje meg a templomi penztárból 10—30 frton a népnevelést célzó szakirodalomra fordítani. A lelkesedett hangulatban felolvt gyűlés után nagy tarsas ebed következett a helybeli „társaskör” nagy étteremben.

Kolera. E het folyamán Nyegeden, Sopornyan és Nagy-Surányban fordult elő egy-egy koleraeset Nyitramegyében. A hatóság a lehetőleg messzeterjedő övintezkedéseket tett a baj elszigetelésére.

Jobb a száraz kenyér a tilos peccenyél. — Sissón Kron Albert uradalmában két marha tudóveszben elhullott. Hatóság intézkedés folytán az elhullott állatok hulláit elásták, de Hudecz János és Delics János munkások az állatokat kiásták és a hus elfogyasztásához fogtak. Azonban a lakmározásnál nemcsak jól laktak, de lakoltak is, amennyiben Delics meghalt és Hudecz is veszeélyes beteg lett.

Szilágyi után gr. Tisza Lajos. A protestánsoktól, akár megyei akár állami hivatalnokok legyenek, senkiesem veszi rossz néven, ha az összetartozást egymás között ápolni iparkodnak. Senkiesem sem jut eszébe vallási érdeklődésükben valami akadályt keresni közhivatali állásuknak. A felekezeti szűkkeblűséget se veti senki ezért szemükre, ellenkezőleg mindenki valami természetes dolognak találja eljárásukat. Így Szilágyinak multkori szereplése után a felső-baranyai prot. gyűlésen a lapok egy másik miniszternek, Tisza Lajos grófnak hozták okt. 21-én a beszédét, melyet ugyanazon napon a dunamelléki ev. ref. egyházkerület gyűlésén tartott. „Akárhogy nyervek majdan végleges elintézet az egyházipolitikai kérdések, szolt a miniszter mint protestáns, amnyi áll, hogy ha hivatásunknak megfelelni, a valódi keresztényi hit elveivel és a valláserköles parancsaival megfelelő életmód iránti foglalkozást fejleszteni és terjeszteni, az erkölcsök művelődését elősegíteni akarjuk: jövelben lehetőleg meg buzgóbban és állhatatosabban, még nagyobb áldozatkészséggel és összetartozással kellend hitvallásunkat szolgálni.” Így beszelt Tisza Lajos a protestáns összetartozásról s a prot. hitvallás szolgálatáról, és Tisza Lajos gr. miniszter. De — mint látjuk — nem szünt meg azért protestánsnak lenni, sem vallása érdekeivel törődni, se nem szegyenkezik vallásáért azért, mert állami hivatalnok. Nem is vetik őt azért le a miniszterségről. A katolikusokhoz meg hogy az ilyen érület nem illik, hogy neki az nem szabad, hogy az ilyen érület rá néve hivatali hátrány, hogy a katolikusnál ez legalább is a nemzeti egység elleni bűn! — Oh te sánda világ, beh furcsa a te logikád! Egy a szerencse, hogy a katolikusok végre is kezdenek nem törődni veled, és a protestáns miniszterek példáján összetartozással tanulják szolgálni a saját hitvallásukat — vegre, valahára.

Medve. b. Stummer Ágost tavarnoki erdejében e heten az urasági esősz medvét lőt; és pedig mint a vadászok nagy erdekkel előadják, csak söréttel. A mackó jelenlegeny előteget szedett már össze a téli hójtra, mert midőn megmértek 208 kilót nyomott.

Lehordott hegy. Galgócon a rét-utca és a főtér között levő hegy, mely a közlekedést tetemesen gátolta 13 ezer frtnyi költséggel lehordják. A munkálatokhoz legközelebb már hozzáfognak. — Lam, egy mulasztást elkövetett tisztviselő lehordása sokkal kevesebbe kerül.

Galgóceről jelentik, hogy gr. Erdődy Imre ottani nagybirtokos a galgóczi tüzöltő egyület tetemes költséggel, egészen új szerekkel lepte meg, miert is halálból nagyelkűsege némi elismerése gyantán az ottani tüzöltők által per acclamationem főparancsnoknak választatott meg.

Örök naptár. Fédig a naptárkiadók abban versenyeztek egymással, hogy egyik a másikat iparkodott megelőzni a naptárkiadásban. Akinek naptára már a megelőző év július havában jelent meg, nagyobb üzletet csinált, mint aki csak októberben vagy pláne novemberben adta ki. A Szt. István-társulatot is mindig megszólították, hogy akkor lépjen tanzónaival a könyvpiacra, mikor már a közönség velök telítve volt. — Most Buesó Ferenc, szegedi hírlapíró egy zseniális huzast csinált, hogy mit fog ő itt hónapokra előzködni a naptárkiadással, összeállított egy örök naptárt, mely ha magában veve nem is örök, hanem azért mért bizonyos joggal igényt tarthat e névre, mert a jövő év kezdetétől egész Krisztus születése után 2000-ik évig, tehát 107 esztendeig tart, ha t. i. addig el nem szakad. Mert ez utóbbról a kiadó nem nyújt biztosítékot. Az „Örök naptár”-ban a szerző állítása szerint végül kideríthető, a hetnek micsoda napján történt Krisztus születése óta bármely esemény, melynek havi dátumát tudjuk. (Megrendelhető a „Fürtös Testvérek” könyvnyomdájában Szegeden, vagy bármely könyvkereskedésben; fűzött példány ára 35 kr, velinpapír vaszonkötés 55 kr. Legújnomabb velinpapír barna, piros, kek vagy chamois-színű pompás díszkötés gazdag aranyozással 85 kr.)

Tüz. Farkassal e heten Gábel István és Somogyi János lakóháza pusztultak el tűzveszben. Káruk biztosítva volt.

Lopások. *Tóth Mihály* nagy-ömökei lakosnak e heten 15⁰ frt ára kukoricát loptak el ismeretlen tettesek. — *Privigyén* f. hó 23-án Humay János jönevű vasári tolvaj több kereskedő karára történt lopás miatt elfogatott. — *Isánkán* Weiss Adam cseledje szenvedélyes numismata lévén, egy 50 frt értékű ezüst erremmel állott odább, de nem nagyon messze, mert a csendőrség elfogta, és oktatoba adta, hogy miként kell voltakepen ermekeket gyűjteni.

Nem eséptel szalma. Udvarnokon Goldberger Jakab kazlában mintegy 20 métermázs gabonát találtak elrejtve. Goldberger Jakab ottani lakos rea ismert a gabonájára, mert neki is éppen 20 métermázs hiányzott.

Alispáni jelentés a nyitramegyei köz-állapotokról.

Az alispán mindenek előtt indítványozza, hogy Rimely Károly besztecebányai püspök urhoz kinevezetése alkalmából és arra való tekintettel, hogy állásának elfoglalásáról az alispán utján a törvényhatóságot értesítette és támogatását kikérte, erzelmeinket tolmácsolando üdvözölő átirat intéztessék.

A tisztikarban a következő változások történtek:

Filberger Gyula privigyei és Sooky Ödön vágujhelyi szolgabírákat a vármegyei főispán ur ő méltósága kölcsönösen áthelyezte; Rákóczy Lajos szolgabíró a galgóczi, Langhammer Vince közig. gyakoronkot a privigyei, Dopesányi Mihály közig. gyakoronkot a miavai és Hollósy Mór közig. gyakoronkot a szenicei járási főszolgabíró mellé, Winkler Gyula közig. gyakoronkot pedig az arvaszékhez osztotta be.

A központba Jaksics Jenő végzett joghallgató nevezetett ki díjas közig. gyakoronkka.

Ottó Árpád és Zalka Ármin tb. alszámvevők valóságos alszámvevők nevezettek ki.

A szervezett 13 járási állatorvosi állás közül tíz töltetett be.

A fegyelmi ügyekről. A régebben folyamatba tett fegyelmi ügyek közül Gáfor Ferenc járási írnök és Lelkes Károly elefánti és Pospis János salgó, Geller Győző attraki körjegyzők ügye is befejeztettek és nevezettek mindanyian hivatalvesztésre ítéltettek. Mérey Ágost Nyitra városi főjegyző 100 frt pénzbüntetéssel büntettetett. — A Sooky Ödön szolgabíró ellen elrendelt fegyelmi eljárás befejeztetett és nevezett szolgabíró 50 frt pénzbírsággal büntettetett, ő méltósága Rexa Sándor vágujhelyi járási főszolgabíró ellen is elrendelte a fegyelmi eljárást a hivatalvizsgálat alkalmával észlelt szabálytalanságok miatt; a közig. bizottság a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot rendelte el Grünfeld Nátán nyitrai lakos feljelentése folytán dr. Bangha Sándor főügyész ellen, és ugyanily vizsgálatot rendelt el én Endrődy György főpenztári ellenőr és Simonovszky György alszámvevő ellen a penkzezelés körül elkövetett szabálytalanság miatt.

A városi és községi alkalmazottak közül fegyelmi eljárás alá vonattak hanyagság, szabálytalanságok és mulasztások miatt: dr. Klein Adolf rudnóvölgyi körorvos, Szillaba Antal pobedini körjegyző, Nemesek Pál eszasköci, Koren Sándor sopornyai bírő, Burda János és Svecz József sarluskai előjárók, Paulen József rajasányi esküdt, Krajcovic Ferenc nagytapulesányi közs. penztáros, aki állásától egyidejűleg felfüggesztetett; Richárk József alsóelefánti bírő, Placsó István nyitrazerdahelyi bírő. Ezen fegyelmi ügyek közül több nyert érdemleges elintézet: Szillaba Antal 25 frt pénzbírsággal, Nemesek Pál hivatalvesztéssel; Burda János és Svecz József 25-25 frt pénzbírsággal büntettetett.

Előző közgyűlések határozatai. A keskenyvágyányú vasút részére megszavazott hozzájárulás miként való fedezése tárgyában kelt közgyűlési határozatok a m. kir. kereskedelmi miniszter urhoz terjesztettek fel, ahol azonban ezen határozatok még eddig elintézetést nem nyertek.

A földműves iskola részére megszavazott két ösztöndíjnak az ebadó-alapból való fedezése tárgyában hozott közgyűlési határozatot a földművelésügyi m. kir. miniszter ur nem hagyta jóvá.

A nyitrai közkórház építése eddig 86,399 frt 47 krt igényelt és a belső építkezésekig teljesen elkészült. A tervek hiányossága miatt az építkezés során némi módosítások és pótlólagos kisajátítás vált szükségessé, ami iránt megfelelően intézkedés történt.

A vármegye vagyonáról. A vármegyei penztárak szabályszerűen kezeltettek, amiről a penztárvizsgálatok alkalmával felvett és a t. törv. bizottságnak bemutatott jegyzőkönyvek tanuskodnak.

A vármegyei főpenztárban kezelt értékek forgalma a folyó évi október hó 1-iki zárlat szerint következő:

készpénzben	38,685 frt 88 ¹ / ₂ kr
egyéb értékekben	829,484 frt 66 kr
összesen	868,170 frt 54 ¹ / ₂ kr

a gyámpénztárban:

készpénzben	4,305 frt 60 kr
egyéb értékekben	802,403 frt 20 kr
összesen	806,708 frt 89 kr

A megyei pótdadoknál a kivetés az 1893. évre a következő volt:

utadó	214,112 frt 35 kr
betegpótlási pótdadó	66,941 frt 16 kr
katonabeszállási pótdadó	5,072 frt — kr
tiszti nyugdíj pótdadó	9,554 frt — kr
összesen	295,679 frt 51 kr

NB. Ebadó:
1891. évre 14,203 frt — kr
1892. „ 10,764 frt — kr

A közegészségügyről. A közegészségi viszonyok kedvező voltát igazolja azon körülmény is, hogy a megye nagyobb városai s községeiből beszerzett adatok szerint, a lefolyt 5 hónap alatt 10,000 ember közül 26 halt meg. Ezen, a civilizált országok halálozási számánál semmivel sem rosszabb arány, örvendetes voltának értéket leszállítja azon tapasztalat, hogy a gyermekek halandósága az összes haláleseteknek 63 6/10-t tette ki.

A megyében uralgott járványok közül megszűnt, és következő halálozási 0/10-t mutat.

A kanyaró: Ersekújváron 5 6/10, Nagygyed 3 8/10, N.-Surány 2 6/10, Egyháznagy-szegh 7 4/10, Nagy- és Kis-Ker: 8 8/10.

A roncsló toroklob: Tardoskeden 42 4/10, N.-Tapolcsányban 25 0/10, Zsombokrethen 28 5/10.

A vörheny: Alsó-Vesztenicen 40 0/10; míg Tótmegyeren a járvány továbbra is még tart.

Cholera és cholera-gyanús megbetegedés megyénkben 6 fordult elő. Még pedig egy eset a nyitrai járás Molnos községében, egy eset a n.-tapolcsányi körházban, két eset a n.-tapolcsányi járás Podluzsany pusz-táján, egy-egy pedig Sopornya és Negyed községekben; a vágsselyei járásbeli két eset még vizsgálat tárgyát képezi.

A szemeses köthártyalag eszkenésében oly lassu haladást enged észlelni, hogy az e betegség terjedésének megállítására fenállásának beszüntetésére irányított ténykedésünk munkája s költségei az elért eredményekkel arányban nincsenek.

A beteglétszám a zsombokrethi járásban 195, a privigyében pedig 2024-t tesz ki. Ó nagymirva a kir. belügyminiszter úr a folyó évre is 3000 frt segélyt folyósított beteg-ápolási költségeink fedezésére.

Népköztudás ügy. A múlt június hónapban befejezett 1892/3. évi szorgalmi időben 53,074 mindennapi tanköteles gyermek közül a mindennapi iskolába járt 51,201; a 23,747 ismétlő tanköteles közül pedig járt az ismétlő iskolába 17,952 gyermek.

A vármegyében a fent kitett időszakban volt összesen 516 népköztudási tanítézet 756 tanítóval. E tanítézetek közt volt elemi iskola 452; felső nép és polgári iskola 10; alsófokú kereskedelmi és ipari iskola 15; kisdóvoda 39; jelleg szerint állami 40, községi 30, hitfelekezeti 432, magán 14 tanítézet. A tanítók közt rendes 637, segéd 119, képesített 711, nem képesített 45. Azon tanítók száma, akik nem bírják a magyar nyelvet, 1879. óta 148-ról 34-re apadt le. Sopornyan, Verbón és Sztrázsán állami óvodák állítottak fel. Tornócz, Vág-Veese, Hoszszufalu, Sempthe, Magyar-Sóók, Szelőcze, Negyed községekben menedékházak felállítását határozták el; Nagy-Surányban községi óvoda létesített; Zsitvaföldemes, Gyarak és Andódon nyári menhelyek szerveztetnek; Bánkeszi községben állítandó állami óvodát; Kosztolna, Vagyócz és Hrachoviste községek nyári menházakat állítottak, ugyanez történt Broczkón és Szent-Istvánfaluban; Kopsányban állandó menedékház létesített; Bajmóc község állami óvodáért folyamodik. Tökés-Ujfaluban nyári menedékház van; Tardoskeden és Nemet-Prónán apácák vezetése alatt rendes óvodák keletkeztek; végre Pöstvényben az állami óvoda számára új épület emeltetett.

Mezőgazdaság, állategészségügy, ármentesítés. Az idei termés a tavaszszal uralkodott hosszú szárazság és késői fagyok dacára általában úgy gabonaneműekben, mint hüvelyesekben és kapásnövényekben kedvezőnek mondható; leggyöngébb volt a szénici járásban. A szőlőtermés azonban alig volt számbavehető. A takarmánytermés általános-ságban kielégítő.

Az állategészségügyre nézve jelenti, hogy a földművelésügyi miniszter a vármegye területén eszközözendő állattartási célokra 3000 forint kártalanítási összeget tett folyóvá, melyből felhasználtott privigyei járásban 73 frt 20 kr, galgóczi járásban 710 frt 81 kr, zsombokrethi járásban 1189 frt 61 kr, szénici járásban 58 frt 50 kr, Szakolca városban 47 frt 50 kr. Ezen felül utalva-

nyozva lett a zsombokrethi járásbeli állattulajdonosok részére 286 frt 21 kr, a vágsselyei járásbeli állattulajdonosok részére 33 frt 50 kr, a nagytapolcsányi járásbeli állattulajdonosok részére 47 frt 50 kr állami kártalanítási összeg.

Alighogy életbe lépett a ragados tödő-lob kiirtásáról alkotott újabb törvény 25,000 forint eszámolóandó előleg lett folyósítva a nyitrai kir. adóhivatalnál, az irtási műveletre.

Közelkedési ügyekről. Dr. Ullmann Sándor, Horschitz Frigyes és Baranyay Géza-nak az ersekújvár-komáromi h. é. vasutra szóló engedélye további egy évre meghoszszabítottott. Nevezett előengedélyesek 50,000 frt segély megszavazása iránti kérése ezen közgyűlés napirendjére van kitűzve.

A leva-hollcsi és ersekújvár-izsolnai keskenyvágányú vasút előengedélyesei annak igazolására, hogy tervüket komolyan veszik és a szükséges penzferrások felett rendelkeznek, 200,000 frtot tettek le óvadékképes értékpapirokban.

A nevezett vasutvonalak előengedélyesei, a Gregersen G. és fia cég, Oesterreicher József, Dr. Smialovszky Valer és érdektársai a törzsrészesvénytöke beszerzését megkezdették. Midőn azonban újabb a sajtó útján és más úton is mind sűrűbben jutottak kifejezésre egyes aggályok a keskenyvágányú vasutal szemből, nem tartotta megengedhetőnek, hogy a vármegye tisztikara, mielőtt a történetekre nézve a tek. Törvh. Bizottság nem nyilatkozik és őket újabb utasítással el nem látja, ezen mozgalomban továbbra is részt vegyen; miután mind minden más kérdésben, úgy ebben is, szigorúan a vármegye közönségének kívánságaihoz kíván alkalmazkodni. Csúpan azt jelenti meg, hogy Kropácsy Jenő biz. tag és társai indítványt adtak be, mely szinten ezuttal lesz tárgyalandó, arra nézve, hogy a keskenyvágányú vasutra megszavazott 950,000 frtból 150,000 frt a Detrich Péter-fele vállalat segélyezésére fordíttassék.

Irodalom.

Legújabb megjelent könyvek.

Kaphatók Huszár István könyvkereskedésében Nyitra: Alexander B. Nemzeti szellem a filozófiában, ára 1 frt. — Borovszky S. A honfoglalás története, ára 1 frt. — Dr. Hercegh M. Magyar esőtörvény, 1891. XVII. t.-e. II. kövített kiad., ára 4 frt. — Horinka R. A bélyeg és jogilletéki szabályok betűsora ára, ára 4 frt. — Kovács F. Az 1844-ik évi országgyűlési tárgyalások naplója a pápi javakról, ára 1 frt. — Mátély, A „Pénzügyi Közlöny” betűsora tárgymutatója, ára 40 kr. — Pálffy A. A régi Magyarország utolsó éveiben (regény), ára 2 frt. — Schriener. A magyar büntetőtörvény. A büntetésekről és vétségekről szóló 1878. V. t.-e. III. kiadás, ára 5 frt. — Verne Gy. Várkastély a Kárpátokban, ára 1 frt 20 kr. — Naplók 1894. évről: Bucsán-szky Nagy képes naptára 30 kr. — Családi naptár

60 kr. — Képes Kossuth-naptár 30 kr. — Közigazgatási nemzeti kalendárium hivatali és irodalmi használatra 70 kr. — A magyar ember naptára 30 kr. — Kis képes naptár 20 kr. — Kis Kossuth-naptár 20 kr. — Olcsó naptár 30 kr. — Paleski notárius naptára 30 kr. — Regelő-naptár 40 kr. — Szent-Család képes naptár 30 kr. — Hevesi J. „Ottthon” c. szépirodalmi havi folyóiratának 1-ső füzeté mar megjelent, díszes illusztrációkkal. Előfizetési ára: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, egy füzet 1 korona.

Törvénytörvényes csarnok.

A magyar kir. Curia által elintéztet polgári perek jegyzéke.

Holan Mihály és neje Chobot Anna felperesnek, Klesó Ferencsik János és neje ellen, tulajdonjogi bekebelezés részleges törles iránti perben, — mindkét alsóbírósi ítélet feloldva. — Spitzer József felperesnek, Pekarik Julianna és társai ellen ingatlan tulajdona iránti perben, — a II.-od bírósági ítélet helybenhagyva. — Hercegh Jakab Károlynak, Singer Jakab özvegye ellen 670 frt 83 kr iránti kereskedelmi perben, — a II.-od bírósági ítélet helybenhagyva.

A pozsonyi kir. ítélőtábla által elintéztet perek jegyzéke.

Funka István és nejeinek, Lampert János ellen bekebelezett zálogjog törles iránt — az I-ső bír. ítélet helybenhagyva. — Bárd Stummer Ágostonnak Deutellbaum Jakab elleni birtokperben, — az I-ső bír. ítélet megváltoztatva. — Császár Sándor és t. felpereseknek, gróf Hunyady Imre ellen 1179 ftes perben, — az I-ső bír. ítélet helybenhagyva. — Kiss Magdolna és társainak Kameniczky György és tsai elleni zárlati ügyben, — az I-ső bír. végzés helybenhagyva. — Stetina Ignác és társának, Rovenszko község urbéri birtokrendezési ügyben, — az I-ső bír. végzése feloldott.

A nyitrai kir. törvénytörvényes által 1893 évi október hó 24-én elintéztet polgári perek jegyzéke.

Maszár Anna férj. Székán és társa felpereseknek, Maszár Márton és t. alperesek ellen, ingatlanjog birtoka iránti perben, — felpereseknek a főskü megítélve. — Michalecz István felperesnek, Michalecz István János (György után) alperes ellen ingatlanok birtoka iránti perben, — felperes keresetének hely adva.

Telefon.

„Dusi bácsi etc.” Egy kis türelmet a jövő számgig. Ehbe hosszú volna lárcának. Lévéra. A másik is megjött és várja sorát. Csak a nyitrai kell előbb kikötni.

T. Csak ennyi helyet szoríthatunk. A többi a ház történetébe való.

R. Az elst. mellőztük. Ne keress ott egy krajcár ára jogot, ahol egy forint ára kárt csinál-hatsz magadnak. Hiába ellenségeket szeretünk volna magunknak vele.

G. Soratra nem reflektálhatunk. Van okunk rá.

T. K. A „bakter” megjött; csak kis türelm. míg elővesszük a saraglyából.

B. L. Ezer köszönet. A felszólalás már ki van szedve. Jövő száma maradt.

Felelős szerkesztő: dr. Toth János. Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

A nyitrai gazdasági egyesület amerikai szőlőtelepén

— az egyesület tagjai és Nyitra városának szőlőtulajdonos polgárai saját szőlőkben leendő kiültetés végett —

amerikai szőlővesszőket

a következő kedvezményes árak mellett kaphatnak:

1. R. Sauvage sima 1000 drbkint	6 frt.
2. R. Portalis " " "	12 " "
3. Rupestris " " "	12 " "
4. Vitis Solonis " " "	15 " "
5. Violla " " "	12 " "
6. Othello " " "	10 " "
7. York Madeira " " "	10 " "
8. Black Pearl " " "	6 " "

Az október hó 31-én túl jelentkezők igényei figyelembe vétetni nem fognak. A kik nem tagjai az egyesületnek, a vesszőt magasabb árban kapják.

HIRDETMEYNY.

A nyitrai püspöki uradalom

alulirt igazgatósága az alább felsorolt berleti tárgyakat 1894-ik évi január hó 1-től számított három egymásutáni évre **f. évi október hó 30-án délelőtt 10 óra-kor Nyitra**n az igazgatósági irodában (Hosszú-utca 4. szám) írásbeli zártajánlati versenytárgyalás útján haszonberbe adja, és pedig:

1. Nyitra:

- a) az „Arany szarvas” vendéglőt,
- b) a kertj korcsmát,
- c) a „Mexiko” sörcsarnokot,
- d) a váralatti malmot,
- e) a zohori zárdapüleetet,
- f) a „Moecár” dűlőben levő 3 becs-hold szántóföldet.

2. Tormoson:

- a) korcsmaépületet.

3. Moecsonokon:

- a) az u. n. mészárszék épületet,
- b) a kovácsműhelyt.

4. Negyeden:

- a) halászlai jogot.

5. Lakácson:

- a) téglalakat, a mellette levő 2 1/2 hold szántófölddel.

6. Csabbon:

- a) malmot.

7. Csekejen:

- a) korcsmaépületet.

8. Radosnán:

- a) a korcsmaépületet,
- b) a boltépületet.

9. Ardanócon:

- a) korcsmaépületet.

10. Krakovánban:

- a) a korcsmaépületet mészárszékkel együtt,
- b) a malmot,
- c) a kaposztás-földet (13 300/1000 hold),
- d) a téglaházat a tégláégetési joggal együtt.

11. Osztrón:

- a) korcsmaépületet mészárszékkel együtt.

12. Trebetén:

- a) korcsmaépületet mészárszékkel együtt.

13. Vogyeradon:

- a) korcsmaépületet.

Az írásbeli zárt ajánlatok 10% bánt-pénzzel együtt a püspöki jószágigazgatósági irodába legkésőbb **f. évi október hó 29-ig** beadandók. Ugyanitt a haszonberleti feltételek naponként délelőtt 8—12 és délután 2—6 óráig betekínthetők.

Kelt Nyitra, 1893. október hó 13-án.

A nyitrai püspökségi javak igazgatósága.

→ Alapított 1869-ben. ←

Nyitrai Népbank mint részvénytársaság

Elfogad betéteket 5%-től kamatozás mellett, kamatadó levonása nélkül;

leszámitól váltókat, betéti könyvecskéket;

kölesönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

elfogad biztosításokat tüzkár ellen a „Duna” biztosító társaság képviselőjében.

Felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

→ Székháza: Városháztér 3. sz. ←

Részvény-alaptőkéje 100,000 frt., 1000 db részvényben.

Betétek állománya 680,000 forint.

Mindennemű műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kén-sav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kén-savval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

THOMAS-SALAKOT,

chilialétromot, kén-savas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: **szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát** és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **VI., Váci-körút 21. sz.** (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

5. 45—52.

Thomas-Salak.

Nyomatik a kiadó Huszár István könyvnyomdájában Nyitra.